

Il·lustració Catalana

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY X

BARCELONA 4 AGOST 1912

N.º 478

BEVEDORS, DIBUIX INÈDIT DEL MALAGUANYAT DIBUXANT FRANCISCO SARDÀ

HOMENATGE A MARAGALL

Continuació de la llista de subscripció pera erigir son bust en marbre en lo Parch de Barcelona

Llista anterior.	Ptes. 270	Domingo Martí y Julià.	Ptes. 5	Francisco Romaní y Puig-	
Joan Freixas	» 10	Rafel Patxot	» 10	dengolas	Ptes. 10
Orfeó Català	» 10	Bonaventura Sabater	» 10	Manel Rocamora	» 5
Martí Roger y Crosa.	» 5	Joseph Monegal y Nogués.	» 10	Víctor Sanpere	» 10
Andreu Pons y Santacreu.	» 10	Miquel Roger y Crosa	» 5	Enrich Batlló.	» 10
Lliga Regionalista	» 10	Narcís Plà y Deniel	» 10	Unió Catalanista	» 10
Ferràn Agulló.	» 5	Guillem A. Tell y Lafont.	» 10	Manel Girona y Vidal	» 10
Víctor Català	» 10	Joseph Trias	» 2	Salvador Albert	» 5
Albert Escubós	» 10	Joaquim Moner	» 10	Enrich Vidal	» 5
Ramon Suriñach.	» 5	Antonia Reguer de Moner	» 10	Joseph M. Martí (Puigcerdà).	» 10
Ramon Monegal y Nogués	» 10	Mercè Moner	» 10	Teodor Baró	» 5
Alfred Gasa.	» 5	María Moner	» 10		
Artur Masriera	» 5	Josefa Moner de Barraquer	» 10		
Everart Vogel.	» 10	Jaume Roig	» 5		

Ptes. 572

LA CRISIS DE TURQUÍA

LA interminable guerra turco-italiana ha prè un nou giro desde les dèrres convulsions polítiques del Imperi Otomà. Qu'aquest estava malalt de debò, era cosa que ningú ignorava. El règim jove-turch havia faltat a tots sos compromisos y mentit a totes ses promeses. Ningú estava content y al exèrcit particularment els enemics del Govern no s'amagaven per parlarne mal. Tot d'una corra la noticia de la sublevació de les tropes de Monastir. Acampades vora del llach Ruspe y manades per Tagaar Bey, demanaven la dimissió del Ministeri y la dissolució de la Cambra. Era la fi del règim del Comité Unió y Progrés comensat en 1908 quan la revolució, amenant en 1909 y triomfant fins ara. Zekki Bajà marxà a la capital pera comunicar lo que passava, mentres els amotinats seguien llurs tractes ab Fethi Bajà, el governador. Els símptomes esferehidors se multiplicaven. Mohamed Chevkè Bajà, dictador y generalíssim, era desobehit arreu. A l'Asia Menor un còs sencer d'exèrcit se negava a marxar contra els albanesos. En una paraula: renaxia la Lliga Militar, iniciada l'any passat per Sadik, un ex-coronel. L'objecte d'aquesta Associació era separar la política del exèrcit, però mantenir a la vegada una supremacia militar dintre'l Govern. En una vegada: el Govern jove-turch s'havia fet massa polítich y massa poch soldat, oblidantse dels seus orígens. Era precís escullirne un de més fidel.

Lo més particular del cas es que'l mateix Mahmud Chevkè, un dels ministres més odiats per els rebels, s'encarregava de presentar y defensar llurs proposicions a la Cambra. Said Bajà, president del Ministeri, també parlava de moderació y de dimissió.

En cambi, Djavid Bey y Talsat Bey, els més polítichs dels Ministres proposaven la repressió a *outrance* dels amotinats. Però no era cosa fàcil. Entre'ls sublevats de Monastir, ademés de Tagaar Bey, qu'en 1908 fou el primer en seguir a Niazí Bey a la montanya, hi havia Mustafà Rechid que marxà derrer d'Enver Bey, y Hussan Fehmi, el que seqüestrà y suprimí a Osman Bajà, comandant de Monastir. Per tot arreu, donchs, topava'l Govern ab homes molt decidits. Per tot arreu també naxien noves dificultats. A Janina esclatava un motí militar. A Andrinòpolis els oficials formaven la lliga *Ehali* ò «el Poble» per salvar el país. Per la seva part els sublevats de Monastir arribaven fins a Koritza pera juntarse ab els albanesos. En lloch se veyia més que desordre y confusió.

De dia en dia l'agitació s'accentuava. La guarnició d'Uskub senyalava ses simpaties per la de Monastir y lo mateix succehia a Salònica, Oulkuch, Guevghele, Katrine. Però el foc de la rebelió era a l'Albania, ahont guanyava per moments baix la enèrgica quefatura d'Isso Boletine. A l'Albania Central, sobre tot, la revolta era terrible, haventhi cada jorn combats a la regió mirdita a Horoch, Matta, Dibra y Elbassan. Els sublevats de Monastir arribaven a la comarca de Koritza amotinant a la població. Isso Boletine concentrava ses forces pera atacar Mitrovitza, terme del ferrocarril d'Uskub. Entretant, tornava Tagaar Bey de Constantinopla, fracassat en sa missió conciliadora, y s'unia de nou als rebels. Un combat tenia lloch a Mitrovitza, ahont Isso Boletine y els seus quedaven derrotats, però conservant encara fortes posicions. Però el fet era ben poch pera'l Govern qu'ara tenia por de les guarnicions

rumelites que demanaven la dimissió de Mahomed Chevkè, el qual per sa banda reclamava reforços ab pressa.

Mentres a Constantinopla'l Senat, plè de bona fè, votava la prohibició als oficials de ficarse en política, la rebelió s'extenia a l'Albania del Sur, aparexent partides armades no sols a Kroitza, sinó a Colenis, Francheri y Delvino. Prou se parlava de llicenciar les tropes d'Anatolia pera evitar donar nous reforços als sublevats, però aleshores aquelles se sublevaven demanant la paga. Enfront del desconcert general y impotent per aturarlo, dimitia'l seu càrrech Mahomed Chevkè que, com en altre temps Midhat Bajà, havia fet creure en una nova y regenerada Turquia. Els alemanys ne ploraven, els austriachs s'en reyen. Els albanesos continuaven sublevantse a Prechevo y Prishtina. Naturalment que la crisis qu'aquestes revolucions entranyaven per l'Imperi tenia la seva repercussió a Constantinopla. Evidentment el Ministeri Said estava condemnat a mort, però quí'l succehiria? Les preferencies anaven a Tefik Bajà, antich Ministre d'Estat, y ara Embaxador a Londres. Servidor d'Abdul Hamid primer y dels joves-turcs després, passava per un home molt llest.

No semblava que hi hagués sinó ell, simpàtic a tothom, y efectivament, se'l nomenà Ministre. Ja era visir quan la intentona de 1909. El seu paper, sempre oportú, l'indicava ara de nou per *Deus ex machina*. Sols que'l *deus* oscilava molt y's feya pregar no poch pera declarar la seva política. Agafat entre'l partit jove-turch y la nova lliga militar, la seva situació no era gens fàcil. L'un havia perdut la forsa, l'altre encara no ne tenia prou. Però era precís deci-

FAMÍLIES BARCELONINES BUSCANT LA FRESCA. EL SOPAR AL ALTRE COSTAT DE L'ESCOLLERA UN DIUMENGE CAP AL TART. — (Ballell f.)

dirse. Tevfik Bajà comprengué que ab la Cambra elegida baix el Govern jove-turch no donaria may satisfacció als revolucionaris, qu'al fi eren els que l'havien cridat al poder y els que l'en podien treure. Aleshores se presentà al Sultà demanant el decret de dissolució. Però aquí comensen les incongruències. En un país esgavellat — y no es Turquia l'únich — sempre es l'oposició la que fa més por. La Cambra, que no s'aguantava per un fil quan governaven els seus, se mantenia ferma com una roca quan eren fora del poder. El Sultà agafà por dels joves-turcs, encara omnipotents a la capital, y no s'atreví a donar el decret de dissolució. Tevfik Bajà no tenia més remey que retirar-se.

Aleshores se cridà a Ahmed Muktar el «gloriós» ò *ghazi*, vell soldat qu'havia fet mitx sigle de campanyes. L'acompanyaven el general Nazim Bajà, vell enemich dels joves turcs y una de les veritables reputacions militars del Imperi, y Kiamil Bajà, antich Gran Vizir afecte a Inglaterra y poch afecte al Comité Unió y Progrés. Aviat se pronunciaren les divergències en el nou Gabinet. La situació política interior ho absorbia tot y era precis resoldre-la desseguida. ¿S'havia ò nó de dissoldre la Cambra? Qui deya que sí, qui que valia més esperar. Entretant hi havia qui no s'esperava. Algun diputat rebia avisos poch tranquilisadors

y ho denunciava a la Cambra indignada. Els Ministres prometien castigar als atrevits y doblaven les guardies. Però la por regnava com abans. Una proclama del Sultà reprobant la inmixció de la política al exèrcit era acollida ab murmurs y comentaris desagradables. Entretant el Ministeri no podia completar-se per no trobar qui volgués esser Ministre del Interior. Ni Jerid Bajà, designat en un principi, ni Hilmi Bajà volien saberne res. Això ja comensava malament. De passada'l partit jove-turch, un moment amodorrat, reprenia sos ayres autoritaris y revolucionaris. Per boca del President de la Cambra, Kholil Bajà, jurava defensar la Constitució, amenaçada per la Lliga Militar y demanava explicacions al Govern. La veritat era que ningú creya que la cosa anés tan tràgica, però'l cas era que'l nou Ministeri no donava senyals d'energia. Se parlava d'una reclamació dels oficials al Sultà en prò de la dissolució de la Cambra, però desseguit se negava. La Lliga Militar tampoch obrava ab més vigor. El jacobinisme jove-turch semblava tornar a triomfar, a lo menys en paraules.

Avuy no's pot dir que la situació hagi mudat. El dualisme entre'l vell y el nou partit militar dura encara y's tradueix en intrigues polítiques de tota mena. La dissolució de la Cambra sembla un fet inevitable, donchs els insurrectes albanesos ne

fan condició *sine qua non*. Els joves-turcs ja, tements ab aquella dissolució la fi de la seva influencia, demanen garanties, que no serien altres que'l manteniment de tots els empleats actuals a sos llocs respectius. Naturalment qu'axò implica la dels actuals governadors provincials qui, colocats per els joves-turcs, els hi correspondrien fentlos guanyar les eleccions. Però la Lliga Militar comprèn la segona intenció y no es fàcil qu'accedexi a una mida presa per arruinarla. Entretant, les derrotes de Libia y del Mar Egeu, la insurrecció d'Albania, la de l'Asia Menor, la de Mesopotamia, la de Macedonia, compliquen encara més la ja prou difícil situació interior. ¿Què hi vol dir a tot axò que'ls moros d'Egipte ò'ls del Indostà fassin vots per el panislamisme y envii'n resolucions en favor de la pau y l'ordre a Constantinopla? La situació es delicada y arriscada com poques n'hagi passat l'Imperi Otomà. Fins aquí un partit ne degollava un altre en un dia donat y tot quedava com abans. Avuy se'n troben en presencia dos que no poden exterminarse mútuament y qu'es fàcil que promoguin una guerra civil. Si aquesta esclata, el problema d'Orient s'haurà complicat d'un factor més que, tal volta a la llarga, sia un dato per resoldre'l d'una vegada.

W. COROLEU.

LA NOTABLE ACTRIU CARME JARQUE

EL DISTINGIT ACTOR JOAN DOMÈNECH

Aquests dos actors junt ab en Jaume Capdevila (e. p. d.) y altres, fa uns quatr'anys se'n anaren cap a Amèrica en busca d'uns horisonts qu'aquí no trobaven. De còm los ha anat per tan llunyes terres n'hi hà prou ab dir que fa vint mesos que sense interrupció d'un sol dia son empressaris la Jarque y en Domènech del elegant teatre de Variedades de Buenos Aires hont com a primers actors de la companyia venen fent una brillant campanya de profit y de gloria, conquistantse les simpaties del públich argentí y particularment de la colonia catalana, puix no sols representen en castellà obres de Guimerà, Rusiñol y Iglesias, sinó que donen també funcions en català. Que sia la enhorabona y que no s'estronqui.

DEL MEU CARNET

DE petit ja li feren despreciar les Lletres que no fossin de Cambi y els Llibres que no fossin el Major y'l Diari, considerant romansos tot lo que no fos fer diners d'una manera ò altra; y en sortí tan mestre, que avuy per avuy el considera tothom com un dels homes més afortunats de Barcelona. No es banquer, ni fabricant, agricultor ni propietari... es home de negocis, y ab aquest titol tan abstracte exerceix les seves industries en totes les esferes socials. Es una víctima voluntaria, com una mena de màrtir del treball, y desde les sis del matí a les nou del vespre al devant de ses oficines, està al aguayt de tot negoci que passi a tret. Ell té comandita y accions de totes les Societats florents y es membre dels Consells d'Administració de les grans Companyies, y entre la Direcció d'algun Banch y la Consultiva de les Empreses més poderoses, reparteix el temps que li dexa lliure la vigilancia dels dependents del seu despatx. Ell no sab de política més que la part de política econòmica del Ministre d'Hisenda que pot afavorir les seves especulacions de Borsa; ell no coneix res del Teatre Modern ni de nostra novel·listica, que considera un passatemps sols digne dels desvagats; ell renega del Art, que sols serveix pera fer tornar bojós a quatre jorincels exaltats y llensar els diners als que's creuen en el dever de protegir ganduls; ell compleix ab l'Església lo estrictament necessari pera no ser castigat ab la pèrdua de sos interessos, y ab la Justícia lo indispensable per no tenir por al presiri... No té familia, ni amichs; desconeix la caritat y en tota ocasió diu que per massa bo tothom abusa d'ell. May ha gaudit una hora de poesia, y quan arriba a vell, si no s'ha arruïnat ò ha fingit una quiebra fugint a Amèrica, se dedica a defensar sa fortuna contra tothom, recontantla seguidament ab ansies d'avar. Més d'un cop li pesiguen el cor els remordiments, y es allavors quan combina sa avaricia ab la Doctrina Cristiana a sa manera, dexant en son testament, per després de mort, una fundació de beneficencia y moltes mils misses qu'equivalguin sobre poch més ò menys a tots els guanyus usuraris qu'ell en vida ha conseguit a cambi de llagrimas y desesperacions de sos germans... Jo'l coneix íntimament al home de negocis, y quan per estudiarlo li explico algun argument de les meves fantasies novelesques, disfruto lo que no's pot dir al contemplar la cara de llàstima y despreci ab que mideix ma insignificant persona.

CARLES DE FORTUNY.

L'AGRICULTURA MODERNA AL MAS CORTAL AVINYO DE CASTELLO D'AMPURIES

ARRANJANT LES PALLERES

LA MÀQUINA DE BATRER, MIRADA PER DEVANT

CARREGANT SACHS DE BLAT AL PEU DE LA PILA

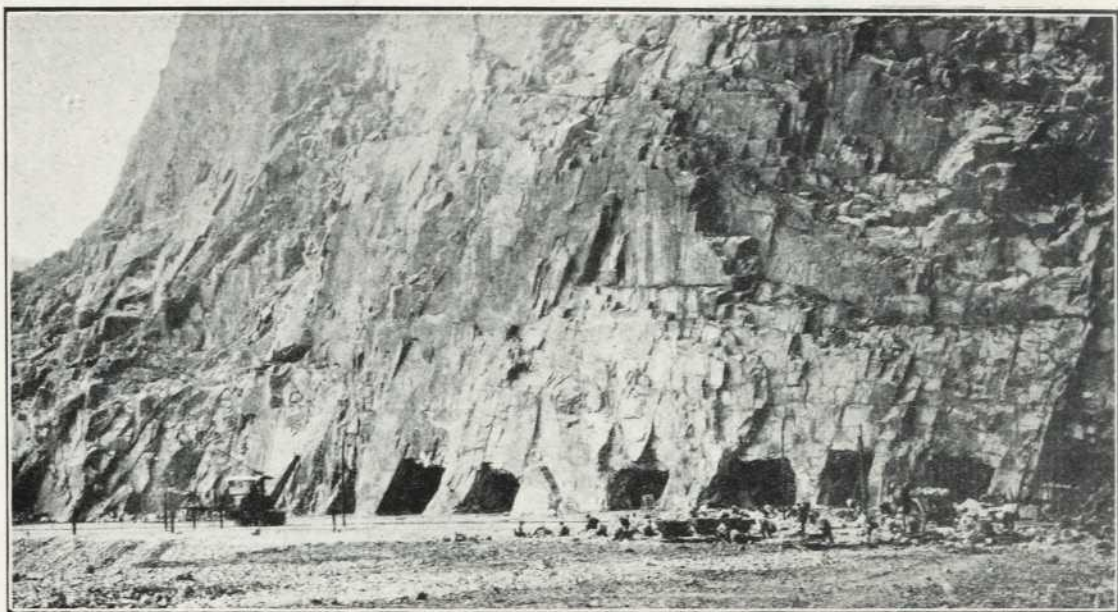
LA societat «Fomento de Obras y Construcciones» qual nom va de costat ab el de nostra estimada Barcelona, es quelcom nostre en la vida urbana, no sols per la naturalesa dels capitals que la integren, sinó per les obres en qu'emplea la seva activitat.

La xarxa de clavegueres, els empedrats y els engravaments enquitranats dels nostres carrers, els molls d'Espanya y de Llevant, l'enrunament y urbanisació de les grans vies de la Reforma, el Port de Palamós, les estacions de ferrocarril en les línies del Nort, y de Madrid-Saragossa y Alacant (Xarxa catalana), la foradada de túnels y construcció de doble vía de Barcelona a Vilanova y altres inte-

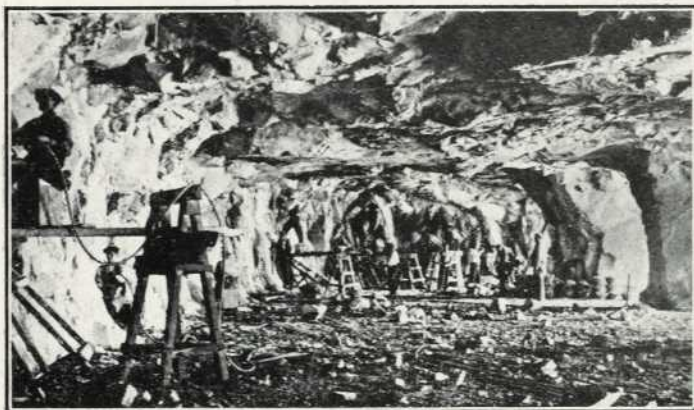
moderns adelantos de la ingenyeria.

Ultimament hem pogut visitar la interessantíssima explotació de la pedrera del Remy de Caldes de Montbuy que do-

que's fan les llambordes ab que s'empedren els carrers d'aquesta ciutat, es una massa gigantesca que la naturalesa ofereix ab poca freqüència a la nostra terra.

VISTA GENERAL DE LA PEDRERA

GALERIA CORREDERA PERA L'ENDERROCH

PERFORADORES D'AYRE COMPRIMIT

ressants obres, ocupen un veritable exercit d'homes y movilsen un costosíssim material mecànic d'acort ab los més

nem a conèixer gràficament en aquestes planes explotada per aquesta societat.

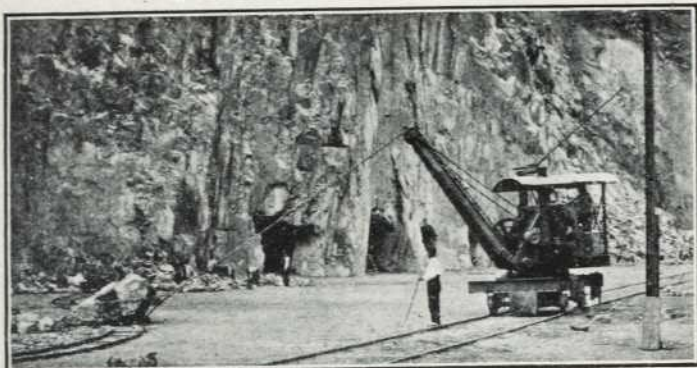
Aquest macís de pedra granítica de la

Fins ara s'havia aplicat en la seva explotació l primitiu y elemental procediment de les barrinades y el pistolet pera

anar atacant superficialment el gran bloc de pedra; però'l «Fomento de Obras y Construcciones» d'acort ab los seus enginyers, volgué aplicar allà'l típic procediment usat a les pedreres de Montjuich, que no té competidor enlloch y qu'ab el nom d'enderroch es conegut entre nosaltres, que consisteix senzillament en segar la base de grans macissos, pera que's desprenguin formant grans blocs a propòsit pera facilitar pedres de les més grans dimensions possibles. Pera conseguir aquest resultat s'obren gale-

PRINCIPAL GALERIA PERA L'ENDERROCH

LA GRUA ELÉCTRICA

OBRRERS FENT LLAMBORDES

ries encreuades de manera que resulten uns pilans de nou o deu metres de secció que van reduhint el gruix al límit de sa resistència. Una volta en aquest punt les operacions y quan ja's noten senyals de un principi d'enrunament se destrossen ab dinamita's referits pilans, venintse abaix la enorme massa de pedra sostinguda pels febles puntals que s'acaben de destruir esbardellantse la compacta roca al caure en terra.

Es necessari veure aquest espectacle pera ferse càrrech de la grandiositat de la empresa y de la empena que porta'l treball a Catalunya. Aquell espadat de pedra de més de setanta metres d'alsada d'exa una impressió difícil d'esborrar. El mateix apilotament de pedra té un aire de gegantesch, com fruyt d'una d'aquestes commocions sísmiques. Blochs de

setcents metres cúbichs y de més, en revolta confusió se presenten a nostra vista y la imaginació s'esvera al pensar lo temps que s'hauria necessitat sense la maquinaria moderna pera arribar a tal resultat.

Avuy, escullit pels enginyers el tou de pedra que's desitja aterrar, s'ataca a la montanya ab les perforadores d'ayre comprimit qu'obren les galeríes de que ja hem parlat. Les mines qu'a Montjuich son d'una esquifida cabuda, la necessaria pera moures un home, son en les de Caldes veritables galeríes de vuyt metres d'ample per quatre d'altres, permanentse un treball desahogat y el pas d'una via Decauville pera la extracció de terres y pedra.

Axò fa que puguin ferse caure masses compactes com la últimament volada a Caldes que tenia uns cent metres de llar-

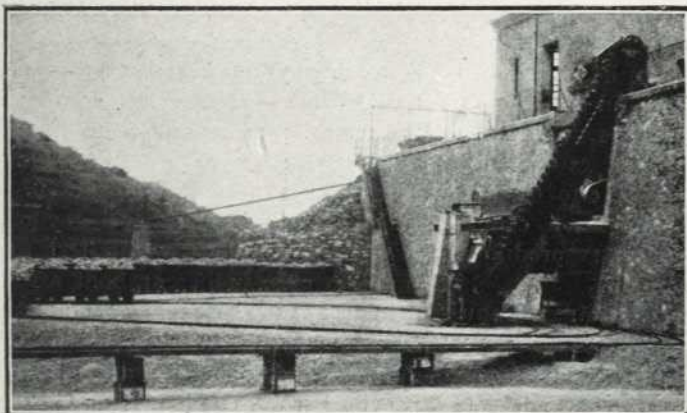
gada de front per setanta l'alt y catorze de fons, lo que dona una quantitat de pedra de dues centes mil tonelades de pès.

Ab la massa despresa ara compta la Companyia tenir pedra pera empedrar per uns dos anys, comptant que hi hà uns cent cinquanta obrers que cada un d'ells enllesteix un centenar de llambordes al dia.

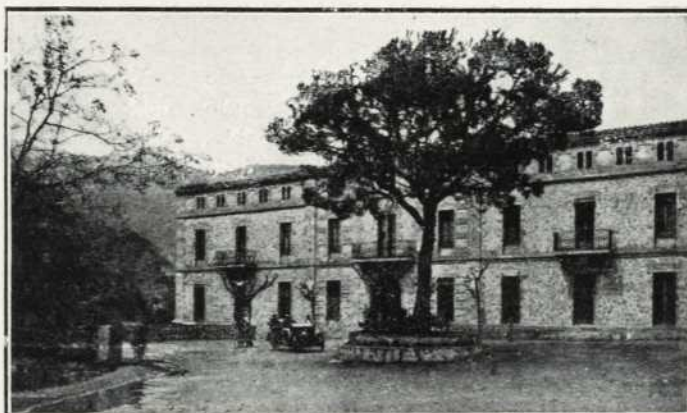
Tot lo sobrant va en unes vagonetes qu'ho transporten a la moderna màquina trituradora que calibra automàticament les pedres, d'una utilitat remarcable.

La grua elèctrica axeca'ls grans blochs que son transportats a Caldes, desd'hont s'envían tots els productes de la gran pedrera del Remey als llocs hont la civilització moderna hi va plantant les senyals del seu pas a través dels sigles.

B. B.

MODERNA TRITURADORA DE PEDRA

CASA OFICINES DE LA COMPANYIA

EVANGELINA

POEMA D'ENRICH LONGFELLOW

Introducció

Allí hi hà'ls boscos verges, els boscos gegantins hont sempre remoregen roures y abets y pins, semblant les seves ombres a l'última claró' vells druides que caminen en llarga processó cap al Occèa, que junta'ls seus bramuls potents a la conversa eterna dels boscos y dels vents.

Allí hi hà encara'ls arbres que Deu mateix plantà; mes ¡ay! que'ls cors no hi resten que hi varen bategà, ni'l burch de les barraques sostrades de pallús hont l'home de l'Acadia, fidel sempre al vell ús, dexava que sa vida corrés com corre'l riu al qui si'l bosch ombreja el Sol també somriu.

La Soletat senyora s'ha fet avuy d'allí v'ls camps tan verts un dia ja no's veuràn florí, qu'aquells que'ls conreuaven may més hi han de tornà; a tots se'ls endugueren els barcos del Occèa, tal com les fulles seques que quan l'Octubre's mor s'emporten mar endintre'ls vents de la tardor. Del burch del Gran-Prat queda'l dols recort no més: ni rastre d'ell dexaren les flames que l'han prè.

Vosaltres, els qui encara sabeu creure en l'amor qu'espera y que's resigna y al qui rès fa la Mort, els qui en la vall de l'ombra claríssima veyeu la bellesa de l'ànima y l'afecte enteneu, ohíu la trista historia que's conten bosch endins vora la mar deserta roures y abets y pins, la historia de la Verge del anyorat país, d'aquella Evangelina qu'ara es al Paradís.

Versió de F. BARTINA.

LES ESCOLES DE GIRONA. - UNA INSTITUCIO GRADUADA MODEL

UN ASPECTE DE LA EXPOSICIÓ DE TREBALLS ESCOLARS
CELEBRADA AQUEST FI DE CURS

UN GRUPO DE NOYS
FENT ROTLLO A L'HORA D'ESBARJO

DESDE aquestes estimades pàgines de l'IL·LUSTRACIÓ hont reb cabuda tot lo que atany al enaltiment del nostre poble, vull parlar quelcom de les escoles de la meua ciutat, ab tot l'entusiasme que jo sento per elles, per crèureles en una posició ben singular entre les escoles de Catalunya.

En un sol any d'actuació que porten han donada tan bella abundancia de fruyts que poch calfa, ni de bon tros, esperarho. Axò ha fet possible al cap del any una solemníssima exposició de treballs escolars qu'ha sigut elogiada unànimement y considerada com una preciositat pedagògica que ha captivat a la ingent multitud que l'ha visitada. Adhuch l'infanta Isabel, en son recent viatge a n'aquesta ciutat, ne feu grans elogis.

Se tracta d'una exposició de treballs dels diferents graus escolars de que's compona l'Escola Graduada. Desde l'infant de pàrvuls fins al noy de vuyt ò dèu anys hi tenen un resum selecte de la seva labor anyal.

Ben diferent d'altres exposicions, hi havem sapigut veure agermanades, en els treballs d'aquesta, l'utilitat y el gust. Ab fa fotografia qu'acompanyem se pot formar un concepte, molt velat emprò, de lo qu'es la tal exposició. N'es un aspecte lateral.

Y anant a tractar de les Escoles, es ben de justicia enaltir desd'aquí l'educació y instrucció que's dona en les matexes. La sabia disposició gradual de les assignatures, confiades a un brillant estol de mestres joveníssims, pujats segons els canons de la nova pedagogia, està produhint efectes sorprenents.

Lo molt que jo podria dir desd'aquí seria poch en son elogi. No es gens aventurat dir qu'es una labor oculta, emprò ardida, lo que's fa en el cenacle del Palau Escolar de Girona.

Gent de valua que venen a visitarho, ho han afirmat ab tota sinceritat; jo ara no sabria donar altre testimoni que'l del mestre Llàrena, prou reconegut en les files del magisteri, en confirmació de lo que dich.

Emprò, a més de la bona ensenyansa, hi son instaurades en les tals escoles fundacions post-escolars, entre elles la Mutualitat, que's l'obra, al meu modo humil de veure, més necessaria pera fer trascendir l'obra de l'Escola fins a la Ciutat.

Les Escoles de Girona son escoles noves instaurades en la pau d'una ciutat vella, com a prometença d'una nova joventut... Els gironins les mirem ab la devoció qu'inspira una obra gran, y ens es motiu d'intensa alegria el contemplar

l'estol de noys que hi assistexen — la ciutat de demà — alegroys, no com en altres temps, que al anar a estudi ho feyen ab plors y mala gana.

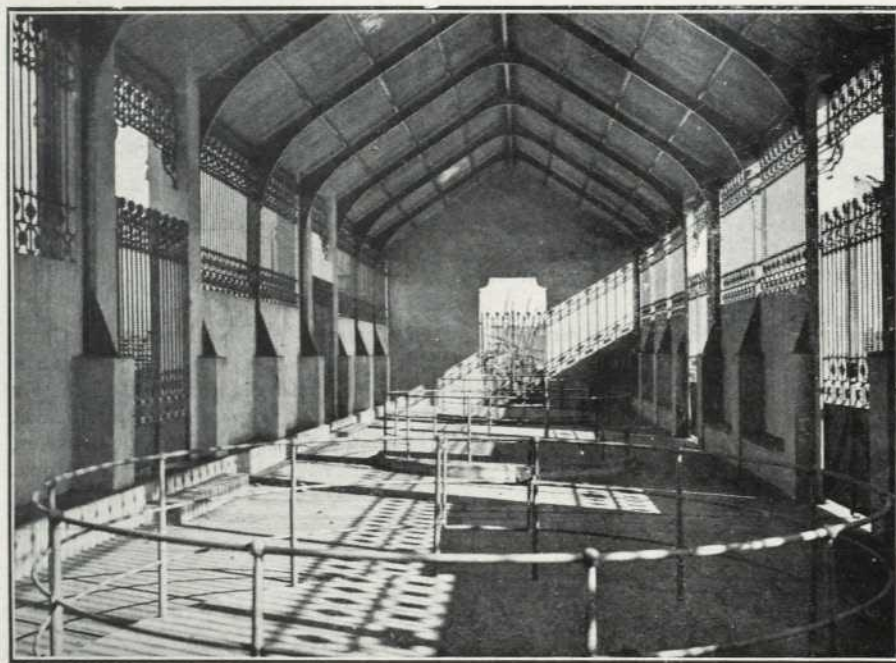
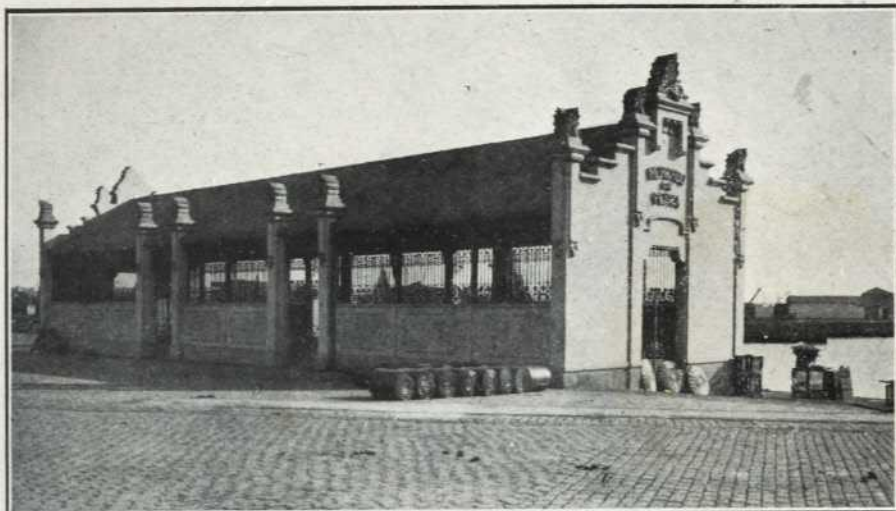
Axò sols ja indica la bondat de les escoles, les quals ja no son pel noy lo que la vella escola solia esser, un lloch forsat ò, tot lo més, indiferent, hont assistien rutinariament sense aquest nou entusiasme, que ho es tot.

No es cap afirmació gratuita l'establir pera les Escoles Graduades de Girona el primer lloch d'entre les escoles públiques catalanes, y menys gratuita fa aquesta afirmació el citar varis noms dels qui treballen sota'ls seus sostres, comensant per D. Joseph Dalmau Carles, l'eminent mestre y editor, y acabant per en S. Santaló, home de vocació y talent extraordinaris, que son els dos punts hont convergeix tota la labor que's fa. No'ns ha fet parlar cap altre mòvil que'l desitx de pregonar els mèrits d'una institució model que, per la seva juvenesa, no es encara lo suficient coneguda entre nosaltres, mereixentho ser molt.

Ab l'esperansa de poguerne parlar altre dia y apuntar als meus llegidors nous èxits, dexo avuy la ploma...

LLUÍS G. PLA.

Girona, Juliol, 1912.

EL NOU MERCAT DE SUBASTA Y CONTRACTACIÓ DE PEIX AL MOLL DE PESCADORS DE LA BARCELONETA. VISTA EXTERIOR Y INTERIOR. — (Ballell f.)

REVISTA

“La Generala”, del mestre Vives

En dos teatres de Barcelona s’ha estrenat l’opereta en dos actes «La Generala», original del mestre Vives. Y, per una coincidència, ha tingut aquí l mateix èxit que va merèixer del públich madrileny. Val a dir, ab tot, que les discrepàncies que solen existir entre Barcelona y Madrid en la manera de judicar les obres, se referexen gayrebé al llibre. Y en «La Generala» el llibre té tan poca importància com el darrer dels accessoris y menys encara que algun d’ells. Es per axò que, desde’l primer instant, n’hem dit ja «La Generala del mestre Vives». La tasca dels autors de la lletra, com si no existís. Y el nom dels tals autors, lo mateix. Al cap d’avall, per agafar un feix d’escapulons d’obres vieneses, embastarlos be ò malament y tallarne dos actes, no’s necessita pas ser cap enginy de primera forsa. Y lo que han fet els autors de «La Generala» no es ni més ni menys de lo que acabem de dir.

En cambi’l mestre Vives ha empedrat els dos actes ab trossos de música deliciosos, tan lleugers com volgueu, però may buyts.

Per que’l perill d’aquexa mena d’operetes resideix cabalment en la buydor que solen dur aparellada quan el músich no ho es de debó.

«La Generala», donchs, tot sent una producció musical de caràcter popular, no dexa un sol instant d’interessar als que cerquen en la música de teatre quelcom més que un motiu fàcil de ser retintut. Picardía suau, expressió, fins emoció quan el cas s’ho porta: veusaquí tres característiques de la música ab que ha decorat el nostre compatrici una de les obres més insubstancials qu’ha produhit el genre menut madrileny. Y té tant prestigi l’obra del compositor, que arriba a encomanar al llibre l’apariencia de cosa, si no superior, normal. Ab tot, si un s’hi fixa, ja veu tot seguit que’l treball literari no arriba a tenir el valor d’una mala traducció.

“Guignol” català?

Per aquets mons de Deu corren ja algunes companyies ostentant el títol «Guignol» català. El temor qu’apuntarem fa dies s’ha confirmat y contra d’ell han romput alguna llansa més d’un periòdich y més d’un crítich. Es realment sensible que certes persones se dexin engrescar per qualsevol

espectacle que sembli nou y se sentin temptades totseguit a l’imitació simiesca. Y a fè que no son pas «guignols» lo que li manca al nostre teatre.

El genre de «guignol» diguin lo que vulguin els que’l defensen, es un genre inferior sempre y abgecte les més de les vegades. L’impressió física, bestial, hi substitueix l’emoció purament estètica; la sotregada nerviosa hi mata l’elevació del esperit; tot hi es exterior, fals, violent. Y quan per casualitat, entre les obres de repertori guignolesch se’ns ne dona una de veritablement artística, se’ns ha emossat el gust de tal manera, qu’estem incapacitats de fruhir-ne la bellesa.

Veusaquí per que han estat moltes les persones de bon gust literari que, havent celebrat l’arribada a Barcelona d’artistes tan eminents com la Bella Starace y l’Alfret Sainati, han llensat un sospir de desfogament al vèures acabar a Novetats llur campanya de «gran guignol». Es en realitat una viva llàstima, que uns comedians tan excel·lents malgastin llurs extraordinaries facultats en una mena d’obres tan contraria al bon gust y a la cultura literaria.

La mort del Mikado

Uns anys enrera, el llunyà imperi del Japó no tenia pera la gent europea cap altre interés que’l novelesch. Y entre’l Japó y la Xina no s’establia gayrebé cap diferencia, com no fos la d’una major finor en el dibuix dels vanos y de les ombres de paper de colors que’ns feyem l’il·lusió de que’ns venien d’allí. Ara, en cambi, un aconteixement japonès, sigui de l’ordre que’s vulgui, produheix a tot el món un moviment de curiositat y adhuch d’emoció. Y es que, en poch anys, aquell imperi s’ha colocat a l’altura de les més fortes potencies del món.

Durant el regnat de Mutsuhito, el Japó ha evolucionat extraordinariament, fins al punt de merèixer el sobrenom de l’Anglaterra oriental. Donchs la mort d’aquell emperador pren el caràcter de fet de gran trascendencia, que pot ser causa de canbis en la marxa de la política internacional.

Ab tot, el nou emperador, Yoshubit, porta un llevat de cultura a l’europea que fa esperar d’ell que sigui un digne successor del seu pare. Es jove, ha estudiat lo suficient y ha vist prou món per ocupar d’una manera digna’l seti reyal. Al menys, aquesta es l’esperansa que té posada en ell tot el seu país.

Natació

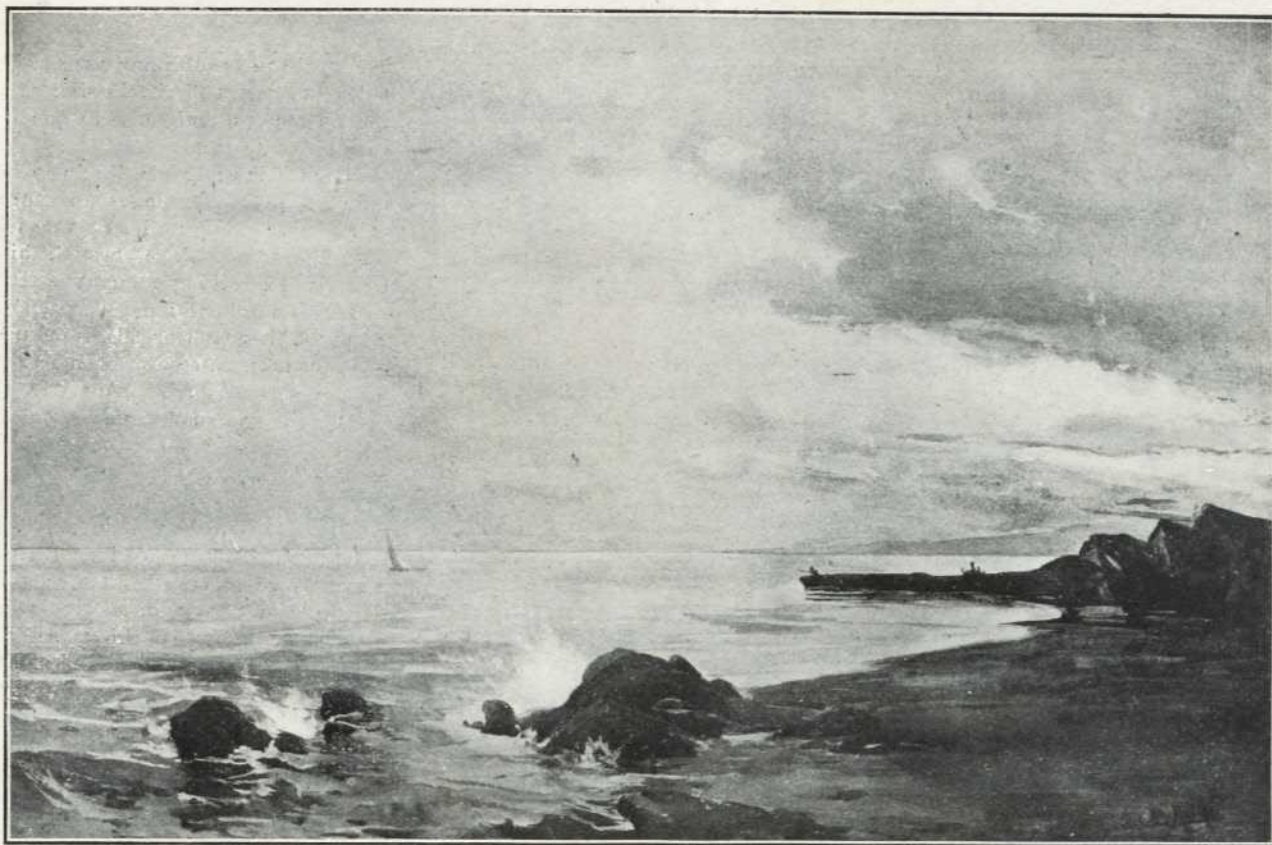
Les probes qu’efectuarà aquest matí el Club de Natació «Barcelona» en son local dels banys de San Sebastián, a les onze y mitja del matí, son les següents:

1.ª Carrera «Handicap», 500 metres (lliure pera tots els socis del Club), 6 premis d’objectes d’art.

2.ª Carrera de 100 metres, nadant d’estpatlls; 3 premis en objectes d’art.

Les carreres handicap, ò sigui ab ventatges de temps proporcionals a les aptituds dels concursants, resulten sempre molt interessants per que permeten equilibrar les forses en forma que tots poden competir ab iguals probabilitats de guanyar.

El dia 15 tindrà lloch un Concurs denominat «Copa María» exclusiu pels socis del Club, consistent en una carrera de velocitat de 60 metres y una de resistencia de mil metres.

MARINA DE PROP DE BARCELONA. QUADRO DE JOSEPH M. MARQUÈS

Hi hà com a premis, a més d'una magnífica copa de bronze, que té de guanyarse dos anys seguits ò tres altres, 25 medalles entre vermell, plata y bronze.

Los nadadors, per qualificar-se, tenen de fer el tragecte de les dos carreres.

El Concurs no podrà sospènders per causa de mal temps, mentres hi hagi un sol nadador que vulgui fer la proba, ja que se instituïx ab el propòsit de saber la resistencia de cada nadador y d'eix modo poder classificar les condicions que cada hu re-

uneix. Avuy es de gran utilitat pera'l Club, tota vegada que varis equips estrangers han sollicitat competir ab nosaltres, y'l mateix dia 15 se farà la primera demostració ab el Swimming & Water Polo Club, de Bruseles, considerat avuy com el més fort d'Europa.

PETITES PROSES

per

R. SURINACH SENTIES

XXV

L'EDAT INCERTA

Va cloure ab aburriment els llibres de segon any y va pujar al terrat. El volien fer home massa depressa y, tot sovint, la seva ànima de nen s'hi rebelava.

Va mirar al cel llarga estona y va extasiarse ab els núvols que hi corrien y les aurenets que hi xisclaven.

Després va obrir el quarto del terrat y va treure l'estel, qu'es-

tava brut de pols. Però una flama de vergonya va deturarlo.

Si algú'l veyia, jugant com un nen!

Si ho sabia l'Isabel, aquella noya cubana, grassona y pàlida, de cabells negres y humits, que anava a les monges y de qui ell estava enamorat!

Isabel! Isabel! Nom que tenia quelcom de blau, de melós... y y de cascabell.

D'esma va treure'l llapis de la butxaca, va escriure Isabel al front del estel y, batejat axis, va intentar engegarlo.

Havia estat tan mateix una idea. Enlayrar el nom de l'estimada cap al cel sense que ho sabés ningú.

Però feya poch vent, y a cada instant l'estel se capgirava ab

rapidesa — y estel y cua semblaven una roda de foch.

Y l'enamorat donava'l cordill y'l reprentia ab datit, temerós de que caygués per aquells jardins y s'enterés tothom d'aquell nom y'l seu secret... fins qu'una onada de vent propicia va pendre l'estel y'l va assegurar en la gran y dolça inseguretat del espai.

L'estel aleshores s'enlayrava, enxiuquintse y fentse blanch com un colom ab la distancia, y'l cordill estirava ab insistencia com la mà d'un infant que us vol fer seguir.

El cor del estudiant batia fortament — pel triomf definitiu del vol, per l'amor del nom, pel secret del amor...

Ja era amunt... amunt... El

ELS QUE GASTAN

L'AYGUA DE COLONIA ORIVE, després d'haver dextat les extrangeres, guanyen en higiene, gust, adorno del tocador y en la butxaca, demostrant ser bons patriotes, que preferixen en igualtat de circumstancies lo espanyol a lo extranger, gastant, de més a més, molt menys diner. 4 litres 16 pessetes.

Publicacions rebudes

ELECTRA, tragedia de Sòfocles, traducció catalana, en vers, per en Joseph Franquesa y Gomis. — Barcelona, 1912.

«Ab tanta por com respecte m'he emprés la traducció de la *Electra* de Sòfocles, una de les grans joyes de la literatura dramàtica, no pas per complaure als iniciats en los secrets de la llengua grega sinó als desitjosos de veure transportades al català les obres mestres del teatre.

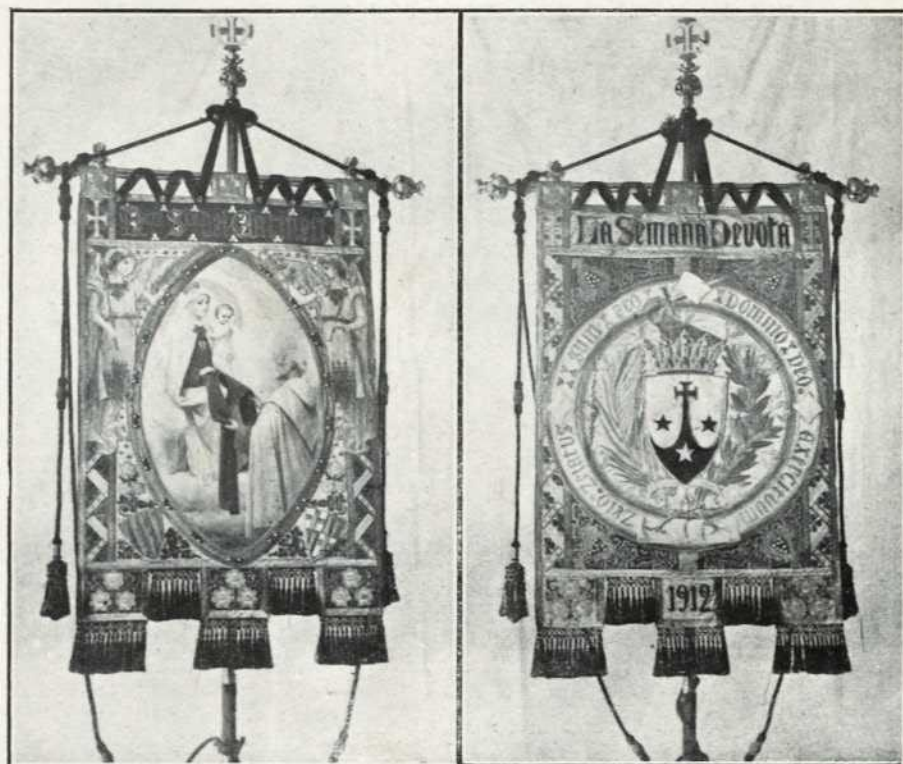
Sé que mon treball no satisfarà les exigencies de nostres excelents helenistes, freturosos d'una transcripció fidelíssima del text que dongui a cada frase la correspondència exacta catalana, però sé també que ells, més que ningú, se faràn càrrech de les grans dificultats d'aquexa empresa y, per altra part, ma traducció no preté ser més que una primera provatura qu'es d'esperar algun d'ells corretgexi y millori ab una versió més acabada.»

Axis s'explica'l mestre Franquesa en la Nota devantera que ab tanta modestia ha avantposat a la pulcra traducció catalana que'ns ha ofert y que devem agrahir pregonament, puix es un exemple que deurien seguir tots los que se senten emposos per l'helenisme modern, que tan camí ha fet aquests últims anys entre'ls nostres erudits intellectuals.

L'obra ha sigut editada per la Biblioteca d'autors grech y llatins que dirigexen els senyors Segalà y Parpal y que tant honra ja a Catalunya.

L'enhorabona a tots.

GLORIOSES, joyes literaries tretes de l'obra de l'Angel Guimerà. — Barcelona.

SENYERA DE LA SETMANA DEVOTA DEL CARME

INSTITUÏDA A LA IGLESIA DELS PP. CARMELITES. — PROJEKTAT Y DIRIGIT PER ENRICH MONSERDÀ Y BRODAT PER LES REL·LIGIOSES DE LA CASA RETIRO DE NTRA. SRA. DE LA ESPERANSA. — (Parés f.)

Es aquest volum un bell complement ab el que la comissió executiva del Homenatge al excels poeta Guimerà celebrat a Barcelona el 23 de Maig de 1909 ve a donar acabament al seu comès, fentse doblement sim-

pàtica aquesta última tasca de la Comissió per estar dedicat aquest interessant llibre als noys de Catalunya.

En ell s'hi publiquen unes hermoses paraules als noys de Catalunya que, com a dedicatòria, va escriure el plorat Maragall, y el *Cant al Poeta*, d'en Guanyabens, que va cantarse durant la festa per les principals associacions corals de Catalunya en plena plassa de Catalunya.

cordill feya del cel a la terra
una gran curva que'l vent gron-
xava.

Ja era amunt... amunt... y en-
cara pujava més. Les aurenets
més altes, al seu entorn s'arre-
molinaven y fugien. Fins un nú-
vol baix que va passar va ama-
garlo una estona, fent creure
que hagués entrat al cel.

Aleshores se feya fosch y l'es-
tel va comensar a baixar.

Als peus del estudiant el cor-
dill queya, se cargolava y em-
bolicava inacabablement, com en
un jòch de mans.

Y l'estel s'acostava, engran-
dintse, segur, suau, com una nau
qu'arriba al port. Venia fresch
y humit del ayre, tant, que quan
l'enamorat, cert de que no'l veya
ningú, va besar el nom de l'esti-

mada, va esgarriar-se tot ell
com si li hagués besat la galla.

Aleshores, ja fosch, voltat de
cordill, com presoner de conte,
ab aquell nom davant dels ulls
que hauria dit que brillava y
feya claror, no va saber que
fer.

Fins que, sobladament, se va
desencantar, va córrer a baix y
va tornar desseguida, barrant
ben berrat el nom del estel ab la
goma que havia trobat vora la
capsa de compassos que li servia
pera estudiar Geometria.

Perfumeria y obgetes de tocador
de totes marques y de tots preus.

Es aquest un llibre que podria fer molt
be a la Catalunya del avenir si els de la de
avuy sabem donarli l'aplicació deguda, si
sabem fer que arribi a ser llegit y comprès
pels infants de la patria nostra.

Axis ho deya en Maragall en aquelles qua-
tre paraules finals de la dedicatòria:

«Aquest traspàs envers la major grandesa
de la patria, a vosaltres se os encomana. En
vosaltres sembrèm, que sou la terra encara
molla. La llevar es bona; bebèula, y que
l'amor la fructifiqui. Servèu aquest llibre en
memoria de la diada gloriosa en que Cata-
lunya honrà al seu poeta: y que la major
gloria d'ella pugui esser l'haver vingut a vos-
altres aquest nom: Angel Guimerà, y haver
près en vostres cors la seva obra. Donchs
llegiu-la.»

CONVERSACIONS

distretes, se fan insostenibles per el mal olor de la boca
Quantes vegades se trobarà un ab amichs estimats dels que
ha de separarse per no poder resistir la pudor d'l seu alé.
El *Licor del Polo* salva aquesta grossa dificultat, pertumant
deliciosament y destruint les infeccions de la matexa.

TARRAGONA. — CARRERES CICLISTES. COPA COLL, 50 KILOMETRES DE CARRETERA ORGANISADA PER EL CLUB CICLISTA "EL PEDAL", ESSENT EL GUANYADOR DEL PRIMER PREMI EL SENYOR MASDEU — (Valibé f.)

MOSAICHS • E • F • ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

Fosfo.Glicorola

DOMENECH

LECCITINAD

FERRUGINOS

MOSTRAS DE FRANCH

PODEROS TONIC
RECONSTITUYENT
B. DOMENECH

Ronda S^a Pau, 71.
BARCELONA

Biblioteca "VARIA"

POESIES

per
FRANCESCH MATHEU

Dos rals

HOMES

de vista més moderns, ab numerosos gravats y constant de 320 planes. Es un conseller verdaderament pràctic y útil y la millor guia pera arribar a a curació de la extenuació cervell-espinal, deis desordres nerviosos, de les conseqüències de passions perjudicials pera'ls nervis y en tots els casos de enfermetats especificques. El llibre (en llengua castellana) se remet de franch per la casa editorial

atacats d'enfermetats y debilitat nerviosa. deuen llegir sens falta el llibre premiat del Doctor metge Rumler, tractant de la «Debilidad nerviosa dels homes», segons els punts

Doctor Rumler, Ginebra, 669 (Suïssa), a qui envii pes-etes 2. ab segells

Dobles

Artistichs

BVSQVETS

Civtat. 9. Barcelona

VISIONS

DE LA

PALESTINA

PER

MIQUEL COSTA Y LLOBERA

Dues pessetes

IMPOTENCIA

DE AMBOS SEXES

Radicalment curada a tota edat per les

PILDORAS OURANIA

Nou descobriment. - Immens exit

Tractament energic y sens perill.

Curació garantida ab un sol franch.

Envio discret. Preu del franch 10 franchs.

Franch ab instruccions per correu, ptes. 12

En Barcelona: VIUDA de SALVADOR

ALSINA. - 4, Passatge del Crèdit.

LABORATOIRE NORDERN

— 31, passage du Havre, 31. PARIS —

Chassaigne Frères

Ventes al comptat y a plassos — Lloguers — Exposició y
Dipòsit: Passeig de Gracia, 38. Teléfon 2363. Barcelona

PIANOS de CUA y RECTES
a CORDES CREUADAS
PIANOS - AUTO - PIANISTAS
ROLLS AEOLIAN C^o - F. I. R. S. T.
IMPERIAL
ARMONIUMS Cristophe & Etienne

ILUSTRACIO CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranger: 35 franchs

Reservats tots los drets de propietat artistica y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona